

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Škola: Gymnázium, Brno, Slovanské náměstí 7
- Šablona: III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
- Název projektu: Inovace výuky na GSN prostřednictvím ICT
- Číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0940
- Autor: Mgr. Adam Rychtecký
- Tematická oblast: Člověk ve společnosti - sociologie
- Název DUMu: Osobnosti sociologie a jejich přesah do dneška
- Kód: VY_32_INOVACE_NS.2.03
- Datum: 12. 9. 2013
- Cílová skupina: Žáci středních škol
- Klíčová slova: Comte, Spencer, Simmel, Pareto Tönnies, Marx, Tocqueville, Durkheim, Weber, síť
- Anotace: Prezentace vhodná pro úvod do sociologie, pro její ukončení, nebo pro závěr části o zakladatelích. Lze využít i pro třídní soutěž v poznávání autorů uváděných kritických výroků. Závěrečná část ukazuje aktuální problémy postmoderního světa pro možné srovnání.

OSOBNOSTI SOCIOLOGIE A JEJICH PŘESAŇ DO DNEŠKA

- **Jsme opravdu dál, než byl svět před 200 lety???**

- **Jak svoji dobu viděli zakladatelé vědecké sociologie?**

Kdo z nich mohl vidět svět tímto způsobem?

- převládání materiálních hodnot nad duchovními
- redukce společnosti na ekonomické hodnoty
- chybějící dlouhodobá sociální perspektiva
- míra dělby práce ničí schopnost vidět celek a jeho zájmy

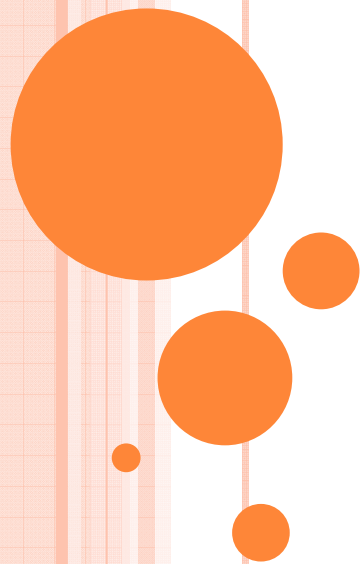
(Keller, s.365-368)

AUGUSTE COMTE

(1798–1857)

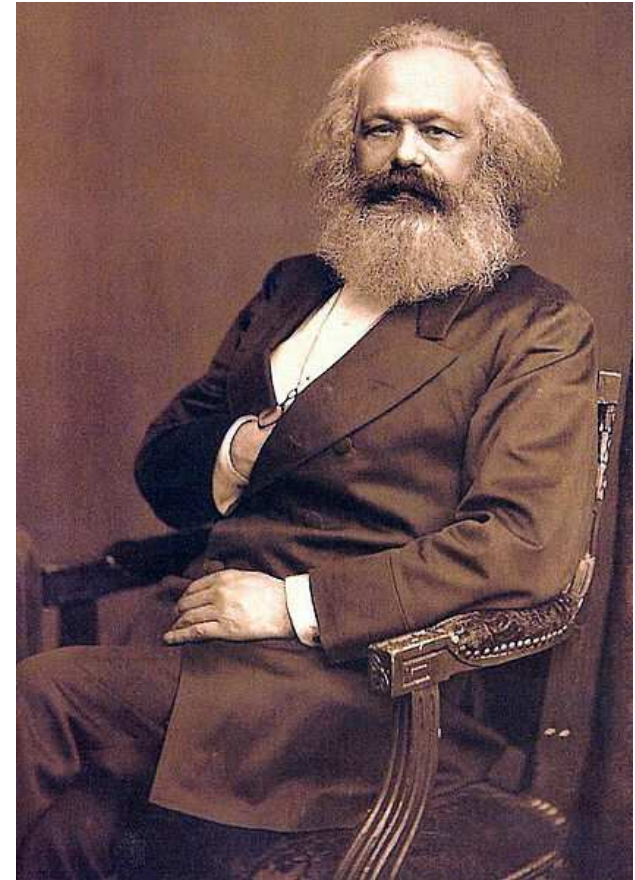

Takto radikální může být jen ...

- tvůrce je oddělen od výsledku své práce a tento mu ani nepatří
- dělba práce nerozvíjí schopnosti jedince, naopak a navíc ruínuje ducha
- lokální poměry jsou ničeny působením světového trhu
- tržní systém v sobě nemá žádné prvky nutné k udržení uspokojivých sociálních vztahů

(Keller, s.369 – 371, 444)

KAREL MARX

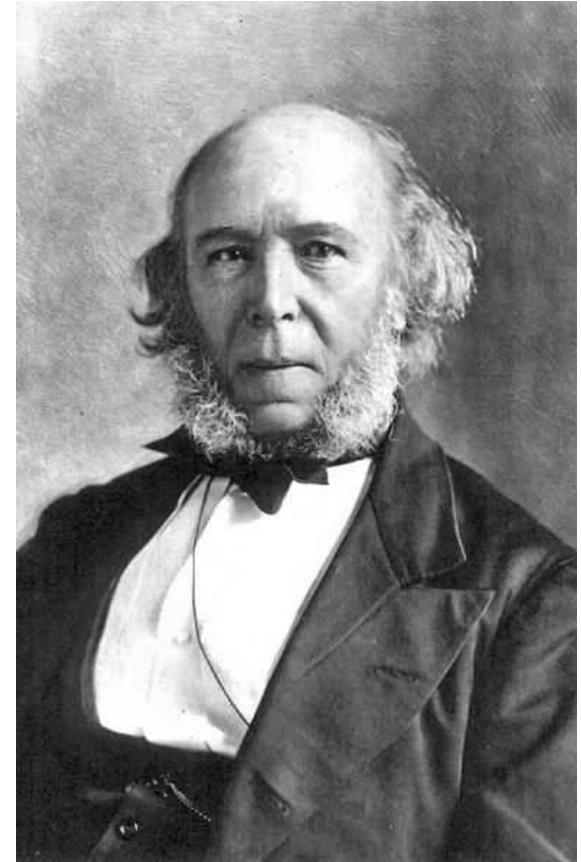
(1818–1883)

Myšlenky, jež mohl mít jedině ...

- vývoj jde vpřed spontánně a není nutno do něj zasahovat
- sociální vývoj a změny jsou automatické
- po krachu despotismu byrokratického brzy zavládne despotismus vojenský

(Keller, s.373 – 374)

HERBERT SPENCER

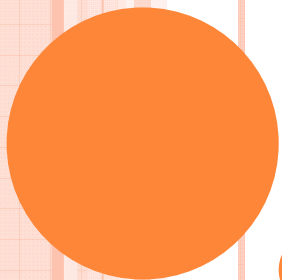
(1820–1903)

Kritiku obsahující i radu nám dává ...

- individualismus je základem nových a nových požadavků
- tento stav je posilován samoučelnou expanzí trhu
- moderní člověk chce od společnosti více, než jí dává
- lidé musí slevit ze svých ambicí

(Keller, s.375 – 379)

ÉMILE DURKHEIM

(1858–1917)

Tuto terminologii nemá nikdo jiný než ...

- klientelismus, korupce a nátlakové skupiny jsou součástí a i podstatou demokracie
- vládnoucí elity vytváří pak dojem, že vládnou všichni
- demokratické elity jsou však změkčilé a moc „leží na ulici“
- časem nutně přijde silná elita, která se této moci chopí
- pokrok a věda neexistují, jsou to jen mýty, v dějinách se mění jen formy

(Keller, s.379 – 382)

VILFREDO PARETO

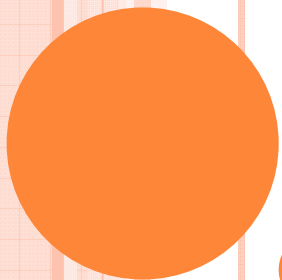
(1848–1923)

Dvě protikladné stránky vždy vidí ...

- i když jsou lidé stále více propojeni a na sobě navzájem závislejší, vzájemná solidarita mizí
- nejde o selhání, ale přímo o povahu moderní společnosti
- totéž platí pro rozvoj odcizení (objektivizace, odtržení od konkrétna, nezměnitelnost)
- dochází k záměně prostředku za samoučel, zejména u peněz

(Keller, s.386 – 389, 423)

GEORG SIMMEL

(1858–1918)

Komu lze nejspíše přiřadit tento pohled?

- byrokratický systém odlidšťuje společnost a mění člověka v úřední položku
- ze všech stran se nabízejí nesouměřitelné hodnoty a člověk je nucen mezi nimi neustále volit
- díky tomu nemůže jedinec najít klid a pokoj, který měl, dokud věřil v boha
- onu jednotu již nelze obnovit a člověk si testuje, kolik toho sám unese
- společnost to vydrží, ale život je zde jako v kleci

(Keller, s.383 – 386)

MAX WEBER

(1864–1920)

Spíše z politologie je známý ...

- nárůst rovnosti mezi lidmi vede k jejich větší vzájemné izolaci
- každý si vychutnává svoji nezávislost, čehož využívá centrální moc
- největším nebezpečím je pak konformita názorů občanů

(Keller, s.372 – 373)

ALEXIS DE TOCQUEVILLE

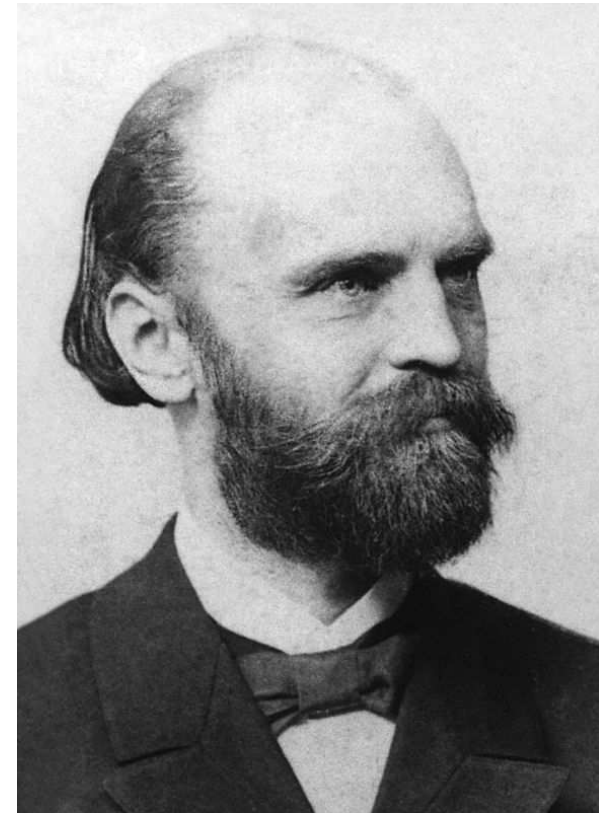
(1805–1859)

Mezilidské vztahy sleduje ...

- kapitalismus vede k úpadku a rozpadu komunity
- všudypřítomná kalkulace a nedostatek hlubších mezilidských vztahů je znakem masové společnosti
- kvalita je nahrazena kvantitou i v mezilidských vztazích

(Keller, s.162 – 167;
soukromé studijní materiály)

FERDINAND TÖNNIES

(1855 – 1936)

Tak to tedy viděli myslitelé 19. a počátku 20. století.

- Byli příliš tvrdí, nebo naopak vlídní ke své době?
- Jak se na ně asi tvářili jejich vrstevníci?
- Měla jejich kritika nějaký reálný dopad?
- Jak se jim všem asi žilo v jejich době?

A CO NA TO SOUČASNOST?

- Byl člověk vývojem společnosti osvobozen, nebo ještě více a složitěji *znevlněn*?
- Jde o dovršení procesu modernizace, nebo o její krach?

NASTUPUJÍCÍ **SVĚT SÍTÍ** NAHRAZUJE POSTUPNĚ MODERNISTICKÝ **SVĚT** **ORGANIZACÍ.**

- Například ze zaměstnance se stává externí spolupracovník.
- Má více svobody, ale je zranitelnější.
- Má právo, ale i povinnost kontrolovat sám sebe.
- Sebekontrola je levná, účinná, ale také znevolňující.

(Keller, s. 34 – 36, 405 – 407, 426 – 434)

- Síť přináší sociální neukotvenost, která může být dobrá k rozvoji otevřené společnosti svobodných jedinců, ale její neobvyklá míra též vede k vysoce problematickému budování vlastní identity.
- Svět sítí umožňuje udržovat všechny účastníky v neustálé úzkosti z toho, že budou odpojeni.

(Keller, s. 426 – 434)

LITERATURA

- Keller, Jan: Dějiny klasické sociologie, vyd. SLON, Praha 2004, ISBN 80–86429–34–2 .
- Soukromé studijní materiály

Materiál je určen pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízeních. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.

